

**Likabehandlingsplan
och årlig plan mot diskriminering och
kränkande behandling
Förskolan Framtiden**

Läsår 2016/2017

Bakgrund

Likabehandlingsplanen utgår ifrån Lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever (2008) samt Läroplanen för förskolan (Lpfö 98/10) och skollagen 2010:800.

Alla barn ska känna sig trygga och bemötas och behandlas med respekt för sin egenart. Förskoleverksamheten ska vara en miljö som fri från förekomsten av diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling. Lagen ställer krav på att verksamheten bedriver ett målriktat arbete och inrättar en likabehandlingsplan. Detta innebär att vi på ett målinriktat sätt arbetar för att motverka diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder.

Förskolans värdegrund och uppdrag

Förskolan vilar på demokratins grund. Därför ska verksamheten utformas utifrån grundläggande demokratiska värderingar.

Diskrimineringslagen 2008:567 2 kap 5-8§ och 3 kap 14-16§

Skollagen 2011, 6 kap

Var och en som arbetar inom förskolan ska befrämja respekten för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö. Att grundlägga och förankra de värden vårt samhälle vilar på. Förskolan ska ge barnen en trygg, utvecklande och trivsamt miljö.

"Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan könen samt solidaritet med svaga och utsatta är värden som förskolan ska hålla ledande i arbetet med barnen" (Lpfö 98/10)

FN:s barnkonvention

Barnkonventionen gäller för alla barn. Alla barn är lika mycket värde. Inga barn får bli diskriminerade, det vill säga bli sämre behandlade. Det har ingen betydelse vilken färg barnet och barnets föräldrar har på huden, om barnet är flicka eller pojke, vilket språk barnet talar, vilken gud barnet tror på, om barnet har ett funktionshinder eller om barnet är rikt eller fattigt. (ur Barnkonventionen artikel 2)

Vår vision

Vi vill att barn och vuxna på förskolan Framtiden ska bli sedda och respekterade utefter sina förutsättningar. Vi vill att den "gyllene regeln" ska vara grunden för hur vi bemöter varandra. "Allt vad ni vill att andra ska göra mot dig, det ska du också göra mot dem".

Vi använder följande steg i vår likabehandlingsplan

Likabehandlingsarbetet är inte en separat plan i vår förskolas arbete. Den ska genomsyra hela verksamheten, pedagogiken, förhållningssätt, regler och rutiner, planering och genomförande av aktiviteter. Alla som berörs av verksamheten ska ges möjlighet att delta aktivt i likabehandlingsarbetet. Planen är ett viktigt verktyg för att systematiskt utveckla likabehandlingsarbetet. För att systematiskt följa upp det använder vi följande begrepp till vår hjälp:

- **Utvärdera**
- **Främjande arbete**
- **Kartläggning och förebyggande åtgärder**
- **Förebygga**
- **Åtgärder - rutiner vid akuta situationer**
- **Ansvarsfördelning**
- **Årlig uppföljning**

Utvärdera

Avdelning Växthuset

- Cykelfri dag. Vi införde en cykelfri dag dels för att det var många barn på gården och risken var stor för att de mindre barnen skulle bli påkörda. Det var också för att skapa möjligheter för en annan lek samt att minska ljudnivån. Vi tycker att det har fungerat bra och barnen har anpassat sig bra till det. Det har blivit många bra stunder på gården.
- Färre barn i hallen. Vi skickar ut färre barn i hallen samtidigt efter måltider och innan vi ska gå ut. Detta för att minska konflikter och knuffningar mm och att förhindra att kränkningar uppstår då barnen känner sig trängda eller inte har tillräckligt stöd av en vuxen att lyckas. Vi tycker att det hjälpt mycket och barnen har fått mer utrymme och större möjlighet att klä på och av sig bättre själva.

Avdelning Utsikten

På avdelningen utsikten upplever vi att de åtgärder och insatser som vi hade i vår plan för 2014/2015 fortfarande är högst aktuella och vi vill därför fortsätta att arbeta med dessa.

- Cykelfri dag, se avdelning Växthuset.
- Under ht 2015 har vi haft tema "Värdefull" för att lyfta frågor om likheter och olikheter samt allas lika värde, och vad det kan innebära och hur man är en bra kompis. Vi har uppmärksammat barnkonventionen i samling och skapande.

Vi har delat in barnen i tre färggrupper (blå, grön, röd) för att få det lugnare i samlingar och en del uteaktiviteter. Det har sammansvetsat barnen i de olika grupperna bra. Vi har tack

vare resursen kunnat vara 2 pedagoger i den grupp där det finns barn som behövt extra stöd. Det har inneburit mer jobb för pedagogerna eftersom alla förberett samlingarna men vi har upplevt att det gett så mycket positivt tillbaka att det varit värt det.

Varje dag har ett färgbord gått först till tvätten för att få det lugnare i hallen. En ”stopplinje” tejpades på golvet så man kan komma in och ut på toaletten utan att något barn får dörren i huvudet. Detta har blivit jättebra! En pedagog finns i hallen för att lotsa och stötta barnen i kön. De bord som får vänta lite på att gå till tvätten, kan hämta en aktivitet i lådan i fönstret att göra tillsammans medan man väntar.

Det har under året inträffat att något/några barn sagt elaka kommentarer till en kompis. Vi har då vidtagit åtgärder som samtal med berörda barn, information samma dag till berörda föräldrar samt skrivit ”Rapport av inträffad händelse” som sparad dokumentation av händelsen.

Främjande arbete

Förskolan är den plats där barnet tar de första stegen i det livslånga lärandet, och vi som vuxna har ett stort ansvar för att ge barnen de bästa förutsättningarna. Vi tror att barnen lär sig av att vi vuxna är goda förebilder. Förebilder som lyssnar, respekterar varandra och känner glädje i det vi gör.

Vi samtalar med barnen om när det hänt något som gjort att de blivit ovänner. Vi lyfter fram hur det som hänt upplevs för var och en inblandad. Det kan ske på tu man hand men också tillsammans i barngruppen. Vi använder oss av sagor, sånger och kompisböcker. Vi arbetar dagligen om hur man är en bra kompis och hur man ska vara mot varandra. Detta utifrån följande begrepp:

- Dela med sig
- Vänta på sin tur
- Hjälpa varandra
- Prata istället för att slå
- Acceptera att kompiserna säger nej
- Lyssna på varandra
- Prata med varandra på ett vänligt sätt

Kartläggning och förebyggande arbete

För att upptäcka risker för diskriminering, trakasserier och kränkande behandling arbetar vi med följande:

- **Se över miljön:** Kontinuerligt se över den inre och yttre miljön och kartlägga om det finns miljöer som kan bidra till diskriminering/kränkande behandling. Detta tänker vi lite extra på när vi har skyddsron och aktivitetsdag med föräldrarna, samt på våra personalmöten.

- **Medvetna samtal:** För att få information om och fånga upp barns upplevelser av orättvis behandling ska vi lyfta upp händelser och prata kring dem med barnen. Detta kan ske tillsammans i barngruppen eller var och en. De små som inte har språk, bekräftar och benämner de vuxna känslorna som barnet visar när de blivit orättvist behandlad. Detta för att se och lyfta varje barns behov. Följande frågor kan hjälpa oss i samtalet:
 - **Vad hände?**
 - **Hur kände du?**
 - **Hur tänkte du?**
 - **Hur tror du att din kompis kände sig?**
 - **Hur skulle du vilja att det var?**
 - **Hur skulle man kunna göra på annat sätt?**
- **Föräldramedverkan:** Det dagliga mötet med föräldern lägger grunden för en förtroendefull relation. Det samtalet bygger på att vi tillsammans ska ge barnet en trygg tilltro till att vi vuxna finns till för dem som stöd. I utvecklingssamtalet som erbjuds varje förälder finns också möjlighet att lyfta fram vikten av likabehandlingsarbetet.

Förebygga

- Vi vuxna är goda förebilder mot barnen, föräldrarna och varandra.
- Vi arbetar för att alla ska få ett bra bemötande när de kommer till förskolan, genom att varje dag hälsa på alla och se varje barn genom att säga deras namn.
- Vi arbetar för ett positivt klimat genom att uppmuntra positiva beteenden.
- Vi uppmuntrar barnen att våga säga ifrån – stopp!
- Vi har en kontinuerlig dialog med föräldrar. Dagliga samtalet samt utvecklingssamtalet. Vi lyfter likabehandlingsplanen på våra föräldramöten.
- Vi använder vårt styrdokument Förskolans läroplan som grund när vi planerar verksamheten.
- Likabehandlingsarbetet är ett värdegrundsarbete som ständigt pågår.
- Vi ser kontinuerligt över hur vi planerar den yttre och inre miljö för att den gynnar alla barns utveckling. Vi vuxna är närvarande och delar upp oss bland barnen så vi finns tillhands.

Övergripande mål Förskolan Framtiden:

- Att alla föräldrar känner till vår likabehandlingsplan och att all personal arbetar efter den.
- Att likabehandlingsplanen ska finnas tillgänglig att läsa på varje avdelning samt på nätet.
- Kartlägga inne/ute miljön där det kan uppstå elakheter mellan barn. Därefter diskuterar vi tillsammans vilka eventuella åtgärder som behöver göras för att barnen ska få en tryggare miljö.
- Hjälpa barn att komma in i lekar.
- Hjälpa barn, som behöver det, att ta kontakt.

Mål för avdelningen Växthuset 2016/2017

- Att arbeta mycket med att dela med sig i leken och få barnen att tänka på det. Detta gör vi genom att prata med barnen om det och visa, att vara ett gott föredöme. Vi använder oss av enkla barnböcker. Vi försöker att uppmärksamma och göra det synligt för barnen när de gör något bra.
- Vi kommer att arbeta mycket med känslor tillsammans med barnen för att visa att alla känslor är ok, men att man inte kan göra hur som helst. Vi pratar om hur man känner sig och vad kroppsspråket visar när man är arg, glad, ledsen och rädd.
- Vi fortsätter att släppa några barn i taget när de ska gå på toaletten eller klä på sig för att undvika konflikter i de situationerna.

Mål för avdelningen Utsikten 2016/2017

- Vi vill arbeta med att vara en bra kompis. Detta vill vi göra för att skapa trygghet och trivsel. Arbeta för en miljö som kännetecknas av värme och engagemang. Tydliga gränser mot oacceptabla beteenden, Vi använder oss av våra "kompisböcker" som tar upp hur en bra kompis ska vara. Tex: Dela med sig, Lyssna, Samarbeta, säga förlåt, visa känslor och vänta på sin tur.
- Dela barnen i mindre grupper för att alla ska våga prata och komma till tals, det är då också lättare att leka organiserade lekar.

Åtgärder – Rutiner för akuta situationer

All personal har ansvar att omedelbart ingripa om förskolan får kännedom att det kan förekomma kränkningar. Det är viktigt att detta tas på allvar när någon oavsett barn eller vuxna visar tecken på att det blivit utsatt för trakasserier eller kränkningar i någon form.

- **Barn – Barn** Den personal som uppmärksammat händelsen följer upp det med berörda barn både enskilt men också tillsammans. Den personalen ansvarar för att berörda föräldrar får information om händelsen. Personalen ansvarar för att informera sitt arbetslag samt förskolechef om den uppkomna händelsen. Samma personal ansvarar för att följa upp händelsen med berörda barn samt deras föräldrar så länge behov kvarstår. Personalen ansvarar för att dokumentera, se bilaga. Som pedagog ska man tänka på att uppmärksamma och ge stöd till det utsatta barnet samt att visa på att detta beteende inte är acceptabelt.
- **Vuxen – Barn** Om en personal upptäcker att det uppstår då en vuxen kränker ett barn ska den reagera och ta reda på hur personalen tänkte och uppmärksamma barnets reaktion.
 - **Agera utifrån följande**
 - Var rak och reagera. Våga sätta stopp
 - Ta det med den det berör.
 - Ta det enskilt, aldrig i barngruppen.
 - Berätta om hur du upplevde situationen.
 - Informera förskolechefen

- **Vuxen – Vuxen** För att kunna agera som förebild som vuxen handlar det om att bli lyssnad på och bli mött med respekt för det man säger eller tycker, det handlar om tonfall och tilltal i mötet med varandra.

Skulle detta inte fungera

- Våga sätta stopp, det är allas ansvar
- Ta det med den det berör enskilt
- Berätta om hur du upplevde situationen
- Informera förskolechefen

Ansvarsfördelning

Förskolechefen

Förskolechefen har yttersta ansvaret för att likabehandlingsplanen följs, utvärderas och upprättas varje år. Ansvarar för att uppföljande samtal dokumenteras. Förskolechefen är ansvarig att kontinuerligt lyfta likabehandlingsplanen i verksamhetsplanering. Ansvarar för att gå igenom likabehandlingsplanen vid introduktion av ny personal samt att den läggs upp på förskolans hemsida. Med jämna mellanrum lämnas en trivselenkät ut till föräldrarna som också tar upp frågor kring arbetet vår likabehandlingsplan. Om det förekommer kränkande handlingar är förskolechefen skyldig att föra information vidare till huvudmannen.

Personalen

Alla är skyldiga att reagera och agera, för att främja och förebygga kränkande handlingar. Vid inskolning till förskolan så informeras om förskolans likabehandlingsplan. Ansvar för att ge information kring likabehandlingsplanen till vikarie. Ansvarar för att varje avdelning kontinuerligt följer upp likabehandlingsarbetet i sin verksamhetsplan. Vid höstens föräldramöte får föräldrarna information om och ges möjlighet till att komma med tankar kring planen. Planen tas även upp på föräldrarådet.

Föräldrarna

Om du som förälder misstänker att ditt barn eller någon annans barn utsätts för kränkande handlingar vill vi att du tar kontakt med någon ur personalen eller med förskolechef.

Årlig uppföljning

Likabehandlingsplanen utvärderas i maj på personalens arbetsplatsträff. Den nya planen aktualiseras på höstens föräldraråd och föräldramöte. Ansvarig: förskolechef.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" [trakasserier]
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

DO använder sig av Myndigheten för delaktighets beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storsyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]
- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjetråd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]

Dokumentation gällande diskriminering och/eller kränkande behandling

Datum: _____

Barnets namn och personnummer: _____

Adress och telefonnummer:

Vårdnadshavarens namn: _____

Andra deltagare: _____

Ärende:

Den drabbades beskrivning av situationen:

Andra personers versioner:

Överrenskomet vid samtal:

Uppföljning sker:

Underskrift:

